

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ СОЦІАЛЬНОЮ СТАБІЛЬНІСТЮ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Калугіна В. М.

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Циганенко В. Л.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: d_us@ukr.net

Анотація. У цих тезах доповіді розглядається взаємозв'язок між національною ідентичністю та соціальною стабільністю на прикладі України. Зазначається, що ідентичність нації є ключовим елементом її цивілізаційного бренду та визначає основні принципи внутрішньої та зовнішньої політики країни. Виділяється роль соціальної стабільності як фактору для довгострокового розвитку та благополуччя країни. Аналізуються сучасні виклики, що ставлять перед Україною завдання збереження та розвитку ідентичності нації задля підтримання соціальної стабільності в країні.

Ключові слова: національна ідентичність, соціальна стабільність, геополітичні турбулентності, культурний розвиток.

На сьогодні важливо бачити, що національна ідентичність і соціальна стабільність між собою тісно переплітаються, впливають одна на одну. Ключову роль у цьому зв'язку відіграє ідентичність нації. Ідентичність нації – це головна засада кожної країни, це внутрішня та зовнішня політика, культура держави. Кожна цивілізаційна система ґрунтується на самоідентифікації, що має властивість передаватися від покоління до покоління. За допомогою цього відбувається відтворення базових цінностей, що визначені традицією культурного розвитку.

Соціальна стабільність – це стан суспільства, при якому внутрішні конфлікти та напруги мінімізовані, а суспільні відносини характеризуються певним ступенем спокою, порозуміння і злагоди між різними соціальними групами та індивідами. Соціальна стабільність важлива для забезпечення довгострокового розвитку та благополуччя країни, а також для забезпечення безпеки та задоволення потреб громадян.

Взаємозв'язок між соціальною стабільністю та ідентичністю населення стає актуальною проблемою, що потребує глибокого аналізу. Колективне усвідомлення спільноти та взаєморозуміння між різними соціальними групами стають фундаментом для стабільного розвитку суспільства. Ідентичність виступає ключовим елементом, який формує не лише самосвідомість індивіда, але й визначає стабільність та гармонію в суспільстві.

Нині, у часи швидких змін і геополітичних турбулентностей, розуміння впливу ідентичності на соціальну стабільність стає ключовим завданням для багатьох країн, а Україна, безумовно, виступає фундаментальним прикладом такого взаємозв'язку. Україна – країна, яка відзначається багатошаровою історією, різноманіттям культурних впливів та унікальною національною ідентичністю. Національна ідентичність українців була випробувана в різні епохи історії, але нації вдалося зберегти свою самобутність та не припинити

боротьбу за незалежність. Незалежність України була проголошена 1991 року після розпаду Радянського Союзу, і з того часу країна активно розвивається, впроваджує демократичні принципи та зміцнює взаємовідносини з іншими країнами світу. Україна продовжує бути цікавим об'єктом для вивчення, а її культурна спадщина впливає на світову арену, розширюючи розуміння інших про багатий та унікальний світ українського народу.

Різні регіони України мають свою мовну, етнічну й конфесійну специфіку. Населення кожного регіону по-різному оцінює як історичне минуле, так і перспективи сучасної України. Найбільш виразно ідентифікація та орієнтація громадян проявляється між прикордонними територіями на сході, заході й півдні України. Це пояснюється впливом різних держав на населення певних територій: в одному випадку він був короткотривалий та м'який, а в іншому – довготривалий та характеризувався сильними утисками. Такий вплив призвів до зруйнування етнокультурних і національних ідентичних пластів свідомості українського суспільства, що, своєю чергою, призвело до штучного утворення ідентичності з перевагою політико-ідеологічних і соціально-економічних цінностей. Хочеться зазначити, що територіальна ідентифікація набагато складніша, ніж національна, основою якої є громадянський патріотизм населення.

Варто зазначити, що недостатній розвиток саме національної ідентичності сприяє активізації сепаратизму й федералізму, спекуляції щодо «мовного питання», поляризації та радикалізації електорального поля та політичних сил, зовнішньополітичних пріоритетів розвитку країни. Усі ці чинники, а також безвідповідальна гра на відмінностях у світоглядних, мовно-культурних орієнтаціях населення різних регіонів призводить до дестабілізації та деконсолідації суспільства. Для збереження багатшарової ідентичності, а також для підтримки соціальної стабільності треба зосереджувати увагу на різноманітних культурних і історичних аспектах, на вирішенні сучасних соціально-економічних викликів. Усе це сприятиме гармонії та сталому розвитку українського суспільства.

Українська держава повинна виробити політику для уникнення цих загроз. Зараз наша країна знаходиться на ключовому етапі свого історичного розвитку, тому взаємодія ідентичності й соціальної стабільності є вкрай важливою. Для формування української нації та консолідації суспільства, для подолання регіональних розбіжностей треба пройти значний етап розвитку. Потрібно обережно підходити до реалізації всіх чинників для об'єднання та подолання викликів, що існують.

Україна має перед собою завдання зберегти свою унікальну ідентичність в умовах світової трансформації, де кожен громадянин відчуває свою відповідальність за майбутнє. Взаємозв'язок між соціальною стабільністю та ідентичністю в Україні – це не лише академічна тема, але й виклик для кожного громадянина, політика та керівника. Тут тліє ідентичності та розвиток суспільства взаємопов'язані, вимагаючи об'єднання сил і ресурсів для створення єдиної, стійкої та процвітаючої України.

Список використаних джерел

1. Простір національних ідентичностей в Україні: траєкторії формування та відтворення (методологія та методика дослідження). *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : збірник наукових праць. Харків : Видавничий центр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Вип. 16, С. 180–185.
2. Історія української культури. URL : http://pidruchniki.com/1376102556994/kulturologiya/natsionalna_kultura_skladova_svitovoju_kulturi (дата звернення: 06.12.2023).
3. Джонс Ф. Л., Сміт Ф. Індивідуальні та суспільні основи національної ідентичності: порівняльний багаторівневий аналіз. Oxford University Press. 2001. С. 103–118. URL : <https://www.jstor.org/stable/522889> (дата звернення: 06.12.2023).
4. Варналій З., Павлюк А., Шевченко О. Стратегія подолання диспропорцій у розвитку регіонів. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. Київ : НІСД, 2003. 162 с.

ІДЕНТИЧНІСТЬ: МОВНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ В УКРАЇНІ ХХ–ХХІ СТ.

Ляпун О. М., Варипаєв О. М.

Державний біотехнологічний університет

(61002, Харків, вул. Алчевських, 44, каф. ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування та соціально-гуманітарних дисциплін», тел. (057) 16-41-56)

E-mail: info@btu.kharkiv.ua

Анотація. Дослідження присвячене аналізу становлення української ідентичності в ХХ-ХХІ століттях, зосереджуючись на взаємозв'язку між мовою та соціальною ідентичністю. Досліджено ключові аспекти впливу мовних і соціокультурних чинників на формування та розвиток соціальної ідентичності українця.

Ключові слова: Ідентичність, мова, соціальна ідентичність, національна ідентичність, українське суспільство.

Формування національної ідентичності українського суспільства в умовах глобалізації, полікультурних впливів та російсько-української війни набуває особливої актуальності. З одного боку, спостерігається знищення культурних кордонів, що сприяє комунікації та самовизначенню в соціокультурному просторі. З іншого боку, міжкультурна взаємодія та зміни цінностей можуть призвести до напруження і конфліктів. Ця проблема виявляє кризу на рівні національної та національно-культурної ідентичності, охоплюючи особистість, соціальні групи та суспільство в цілому. Актуальність цього питання обумовлена різноманітністю населення України, де представлені понад